

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань культури і духовності

12 липня 2017 року

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добрий день, шановні колеги! Вибачте за затримку. Давайте ми спробуємо досить швидко розглянути питання, які є в нас сьогодні. У нас сьогодні є кворум, присутні: Княжицький, Подоляк, Єленський, Лесюк.

Значить, законопроекти, з яких комітет визначено головним. Проект Закону про внесення змін до Закону "Про охорону культурної спадщини". І один з авторів, Ігор Васюник, є тут. Дякуємо.

Проект закону про внесення змін до Закону "Про свободу совісті та релігійні організації".

Законопроект, з якого комітет не є головним. Проект Закону про внесення змін до Закону "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань".

Інші питання. Звіт Рахункової палати. Про звернення народних депутатів Юринець, Величковського, Соляра та інших щодо створення у Верховній Раді міжконфесійного храму. Про внесення змін у додаток до Постанови "Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2017 році". План роботи комітету на період сьомої сесії. Пропозиції комітету до проекту порядку денного сьомої сесії.

Я пропонував би, щоб ми спочатку, оскільки у нас є багато запрошених, справді розглянули цей законопроект про охорону культурної спадщини. У нас ще є дуже коротка Комунікаційна стратегія Верховної Ради, яку Апарат Верховної Ради просить нас затвердити. Вона дуже проста. Ми тут точно не є головним комітетом, її вже затвердив Комітет з питань засобів масової інформації. Мова йде про те, що будуть у приміщенні Верховної

Ради виставки проводитись, екскурсії. Це єдине, що нас тут стосується. Більше нічого особливо не стосується. Тому як не головний комітет, думаю, ми могли би цю стратегію підтримати.

І таким чином ми би розглянули Закон "про охорону культурної спадщини", тоді Комунікаційну стратегію, Постанову про пам'ятні дати і в кінці – релігійні питання.

Ніхто не має нічого проти? Добре. Хто за такий порядок денний, прошу голосувати. Дякую.

Отже, колеги, може почнемо з Комунікаційної стратегії? Я її дивився, вона непогана. Нас тут небагато стосується. Щоб час не гаяти, пропоную її підтримати і затвердити. Вона вам мала бути роздана.

Так, цей документ затверджується розпорядженням Голови Верховної Ради. Ніхто не проти? Якщо ні, хто за те, щоб підтримати проект Комунікаційної стратегії, прошу голосувати.

Дякую. Рішення прийнято.

Дякую. Переходимо до проекту Закону про внесення змін до Закону України "Про охорону культурної спадщини" (щодо збереження пам'яток культурної спадщини), друге читання.

Як я пам'ятаю, ми частину врахували, а потім зупинилися?

ПОДОЛЯК І.І. Ні. Я хотіла б просто нагадати, про що ми говорили на попередньому засіданні, коли ми розглядали цей проект Закону. Ми домовилися про те, що буде створена робоча група, яка напрацює спільні зміни цього законопроекту і до другого читання він буде внесений як результат спільного напрацювання робочої групи. Така робоча група мала бути створена.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Включно з представниками Міністерства культури.

ПОДОЛЯК І.І. Так. Але вона не була створена. І тому ми маємо те, що ми маємо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Яка позиція Міністерства культури?

МАЗУР Т.В. Ми підтримуємо цю позицію. Крім того, я повернулася із сесії в Кракові...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Яку "цю позицію"?

МАЗУР Т.В. Те, що має бути створена робоча група. Я повернулася із сесії в Кракові, де мала перемовини із керівництвом ІКОМОСу і Центру всесвітньої спадщини. Центр всесвітньої спадщини акцептував нашу заявку на фінансову допомогу, зокрема, вони нам визначають двох експертів, які будуть допомагати в доопрацюванні цього закону, який розроблений. Ми з ними мали про це мову і вони сказали, що вони фіналізують роботу, сесію закінчать з їхніми документами і повідомлять нас, які експерти. І ми можемо приступити до роботи.

ПОДОЛЯК І.І. І на вересень вони можуть вийти...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте. Пане Ігорю!

ВАСЮНИК І.В. Так, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми дійсно розійшлися, тому що дуже багато різних точок зору. І наше головне прохання було – узгодити позицію з міністерством.

ВАСЮНИК І.В. Дивіться, в тій пропозиції, яку ми зараз подали, є, я переконаний, на 80 процентів узгодження позицій з паном Юрієм Шухевичем, на 80 відсотків. Я не говорю – всі. В тій пропозиції, в тій таблиці є узгоджені ті можливі правки, які можуть увійти в даний законопроект, і на основі пропозицій Міністерства культури.

Так, робоча група не була створена. А ким вона мала бути створена, пані Ірино, скажіть, будь ласка? Мною? В Комітеті з питань культури?

ПОДОЛЯК І.І. Ні.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться. Значить, з нашого досвіду, пане Ігорю, коли ми працюємо над тим чи іншим законом, ми домовляємося, що юристи і представники усіх зацікавлених сторін зустрічаються. Якщо можна досягти компромісу, досягають цього компромісу і виносять на засідання комітету узгоджену позицію по всіх правках.

Значить, так ми працювали з Законом про кінематограф, де у нас було декілька варіантів. Так ми працювали з багатьма іншими законами. Тому, очевидно, нам... Я так розумію, що ви працювали над цим законопроектом спільно з паном Ігорем, так? Є Міністерство культури. Ми можемо визначити представника від вас або вас особисто, представника з Міністерства культури, представника від пана Юрія, які зберуться або в нас у комітеті, або в Міністерстві культури - на ваш вибір. Пройдуться по правках і дійдуть до спільної позиції. Це можливо зробити чи ні?

ВАСЮНИК І.В. Напевно, можливо це зробити, так. І напевно, треба було це зробити. Але, наскільки я знаю, мої фахівці врахували ті пропозиції, які можна врахувати. У нас все одно будуть дискусії по окремих правках - чи ми будемо робити робочу групу, чи ми не будемо робити. Все одно комітету доведеться приймати те чи інше рішення на користь того чи іншого депутата відносно його правки. Так? Ми з вами узгоджували деякі моменти.

ІЗ ЗАЛУ. Ні.

(Шум у залі)

ВАСЮНИК І.В. Є розбіжності. Є розбіжності.

(Шум у залі)

ВАСЮНИК І.В. Власне, на комітеті ми повинні ці розбіжності обговорити?

ІЗ ЗАЛУ. Попередньо, сказано – попередньо. Все перекручено.

ШУХЕВИЧ Ю.Р. Можна?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, пане Юрію. Будь ласка.

ШУХЕВИЧ Ю.Р. Слухайте! Ну, по-перше, "на користь того чи іншого депутата" – я би так до закону не підходив. Не "на користь депутата" – а треба узгоджувати і виписувати на користь справи, а не депутатів.

ВАСЮНИК І.В. Погоджуюсь, пане Юрію.

ШУХЕВИЧ Ю.Р. Бо от, власне, якщо ми дуже часто на користь депутатів, тоді виходить бозна-що. Слухайте, я сказав би так. Група не була створена під егідою Міністерства культури. То правда. А я вважаю, що треба, я з представником Міністерства культури згоден, і я би навіть дуже хотів, от вона говорила, що в Кракові зустрічалася з експертами ІКОМОСУ і так далі, я думаю, що якби були залучені міжнародні, ну хоча б закордонні взагалі

експерти, то це було би краще. Тому що, знаєте, у нас так десь дуже часто звужено дивляться, а все ж таки у нас багато спадщини світового значення. І треба було б, як вони дивляться, бо в них то вже відрегульовано, а в нас ще багато ні. То було би добре.

Що говорити про ту нашу групу, яка була створена, тобто і експерти, які працювали, і юристи від мене, і представники, тут присутні, а також пан Петрик там зі своїми людьми, вони там дещо узгоджували. Але як те узгодження тривало, то я прошу, нехай мої юристи вам пояснять. В чомусь дещо я згоден, так, знайшли спільну мову, а дещо було... Прошу, пані Руслано, чи ви, пані Тетяно, поясніть.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте, одну секундочку! Пане Юрію, дякую. Ще раз кажу, ми зараз говоримо методологічно. Методологічно. Поки в нас не буде, нам же не справа навіть прийняти на комітеті закон, нам справа, щоб за закон проголосувала Верховна Рада. Ви чудово розумієте, що якщо, наприклад, Міністерство культури як ключовий гравець в цій справі і як частина коаліційного уряду, призначена нами, виступатиме проти цього закону, то коаліція ніколи не віддасть голоси за цей закон. Для того, щоб Міністерство культури не виступало проти, мають бути узгоджені ці правки з Міністерством культури безпосередньо і теж з усіма зацікавленими сторонами і авторським колективом, які присутні тут.

На сьогодні Міністерство культури стверджує, що такого узгодження не відбулося. Це факт.

МАЗУР Т.В. Репліка коротка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка.

МАЗУР Т.В. Перепрошую. У нас в рішенні цього річного є чітка вимога про цей закон. Є акцентоване наше звернення про фінансову

допомогу від ЦВС, тобто від них будуть експерти. Нам не треба закон, який ми будемо погоджувати. Нас цікавить думка їхніх експертів. Якщо вони будуть наполягати, що там мають бути положення, які незручні навіть Міністерству культури, ми їх підтримаємо, тому що ми до 1 грудня 2018 року маємо прозвітувати. І якщо ми приймемо закон, який не сприймають вони, вони не будуть рахувати, що ми виконали їхні вимоги. Тому ми готові...

ПОДОЛЯК І.І. Працювати над законом ви готові?

МАЗУР Т.В. Так. Ми працюємо над законом, але ми готові відсунути своє бажання або якесь своє бачення цього закону на другий план і врахувати все, що нам скаже Центр всесвітньої спадщини має бути в цьому законі. Ми на це готові.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте. Закон, з вашої точки зору, потрібен?

МАЗУР Т.В. Потрібен.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У вас є ваша позиція по предмету регулювання цього закону? Ваша позиція, міністерства, існує?

МАЗУР Т.В. Є, яка попередньо узгоджена із експертами, які приїжджали з ЮНЕСКО.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Що заважає вам з юристами авторського колективу, з юристами інших зацікавлених осіб зібратися в Міністерстві культури або тут, в комітеті, де вам зручніше, спільно виробити правки, опрацювати їх і винести узгоджений варіант? Що вам як міністерству заважає?

МАЗУР Т.В. Нічого. Я готова прямо зараз призначити зустріч на наступний четвер у зручний час для того, щоб ми зібралися на першу нашу зустріч, домовилися про те, коли ми і як зустрічаємося, яким складом, і почати працювати далі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Чудово.

ШУХЕВИЧ Ю.Р. Перепрошую, що перебиваю. Я також, безумовно, не тільки згоден на такий варіант, запропонований Міністерством культури, але, власне, з великим задоволенням це сприймаю, тому що вважаю, що, власне, закон має бути вироблений Міністерством культури при погодженні з міжнародними експертами з ЮНЕСКО, тому що світова спадщина, і ми й тоді, тільки в результаті того, можемо виробити закон, який буде враховувати справді всі аспекти. Може, десь у чомусь дехто у нас буде і не погоджуватись, але слухайте, то є світова спадщина, пробачте, і треба рахуватися зі світовою спільнотою. І я би дуже був задоволений, щоб були такі присутні експерти і щоб разом з ними попрацювати, висловити свою думку, своє бачення. Але прислухатися і до їх думки, ну, і до Міністерства культури, яке, я бачу, дивиться на це питання так, як дивлюся я.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Пане Ігорю! Дивіться, у нас все одно, навіть якщо ми сьогодні його приймемо, ми в літо заходимо. Все одно ми це розглядати якщо будемо, то починаючи від вересня. Ми можемо, ви можете зібратися в Міністерстві культури - або ви, або представники, які з вами працюють.

Ну дивіться, от ми пропонуємо, в принципі, наші юристи апарату комітету теж готові включитися і ми готові цю роботу організувати. І ми можемо зібратися тут, в комітеті, призначайте час, який для вас буде зручний, щоб представники юристів і робочих груп, які працювали, які

зацікавлені, і від міністерства, прийшли і провели нормальне повноцінне засідання, пройшлись по поправках.

МАЗУР Т.В. 17 година – пропоную, якщо всіх влаштовує.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви хочете в комітеті чи в міністерстві?

МАЗУР Т.В. Було б зручніше в міністерстві.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре.

МАЗУР Т.В. Але надалі ми будемо зустрічатися, скоріше всього, в Софії Київській, бо в них є можливість прямого скайп-зв'язку. І ми з експертами, у нас така є практика, раз на тиждень зустрічаємось.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Домовились.

ВАСЮНИК І.В. Пані Тамаро, я вам телефонував, щоб ви дали свої пропозиції від міністерства. Скажіть, будь ласка, тільки чесно скажіть...

МАЗУР Т.В. Коли це було? На засіданні комітету?

ВАСЮНИК І.В. Відразу за пару днів після комітету.

МАЗУР Т.В. Мені? Ні.

ВАСЮНИК І.В. Пані Тамаро, не можна ж обманювати, правда?

МАЗУР Т.В. Ми можемо перевірити дзвінки. Ми з вами спілкувалися останній раз на комітеті.

ВАСЮНИК І.В. Ви сказали: "Добре". І жодної ініціативи не дали. Цей процес буде свідомо, я перепрошую, це абсолютно без емоцій, цей процес буде свідомо затягуватись. Все одно члени комітету повинні приймати рішення. Та я готовий ще на три групи збиратися, але я знаю, який з цього буде результат. У нас є ключова розбіжність: будувати в буферній зоні чи не будувати. Одні кажуть – так, інші кажуть – ні, треті кажуть – давайте мораторій через міністерство і так далі. От на цьому ми будемо крутити, я не знаю, скільки нам ще потрібно робочих груп. Ви розумієте, про що мова йде?

МАЗУР Т.В. З приводу будівництва є чітка позиція ЦВС. І вони сьогодні говорять: немає заборони будувати. І вони в нашому звіті це відобразили, в рішенні.

ІЗ ЗАЛУ. Як? Є заборона.

МАЗУР Т.В. Є чітке рішення. Вони сказали, що будувати можна, але має бути висновок ЦВС.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте, одну хвилиночку. Я розумію: є багато інших пунктів – з точки зору механізму управління і інших важливих питань. Давайте ми проговоримо їх. Ми зрозуміли, що це найболючіше питання чи найскладніше питання. Ми його можемо винести. Що, по інших питаннях, ви хочете сказати, що немає ніяких розбіжностей і все узгоджено?

ІЗ ЗАЛУ. Звичайно, є.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Є. Давайте ми узгодимо всі питання. Тоді візьмемо міжнародний досвід з приводу будівництва чи не будівництва буферних зон. Це не так складно. Вивчимо його і зробимо пропозиції,

скажемо, як це має бути. Але для того, щоб це зробити, треба почати працювати. Ми ж домовились, от ми визначили дату і час.

ВАСЮНИК І.В. Ні, час незручний для приїжджих – 17 година. О 17-й вже всі хочуть на Львів їхати.

МАЗУР Т.В. Не проблема. Давайте в інший час.

ВАСЮНИК І.В. Давайте на 10 ранку. Це буде зручний час.

МАЗУР Т.В. У нас о 10-й урядові комітети.

(Іде загальна дискусія)

ПОДОЛЯК І.І. О 10-й урядові комітети. В Мінкульті нікого не буде.

ВАСЮНИК І.В. Урядовий комітет годину-півтори проходить. Давайте на першу годину.

МАЗУР Т.В. Давайте.

ВАСЮНИК І.В. Щоб зручно було дістатися.

МАЗУР Т.В. 13 година – наступний четвер.

ПОДОЛЯК І.І. А ви зможете, Тамаро, якось домовитися, щоб, власне, по скайпу ці умовні експерти були? Бо це важливо.

МАЗУР Т.В. Наступного четверга – ні. Пропоную провести організаційне засідання. Ми до четверга спробуємо у них з'ясувати, хто саме

ці експерти, коли вони можуть включитися в роботу. Але те, що вони будуть, це сто відсотків.

ПОДОЛЯК І.І. Окей.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пані Тамаро, от я якраз не зацікавлений, щоб ми це затягували, а зацікавлений, щоб ми прийняли закон, який відповідає європейській практиці.

МАЗУР Т.В. Бачачи рішення цього року я дуже зацікавлена в тому, щоб цей закон був прийнятий до 1 грудня 2018 року.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться. Виходячи з цього, якщо ми теж в цьому зацікавлені, вам ніхто не заважає самій чи юристам Мінкульту поговорити з експертами і мати їхню позицію. Нам не обов'язково. Ми не проти залучення їх, але так само, як і кожному з представників авторського колективу, ніхто не заважає дізнатись думку експертів, з ними поговорити і виступити з позицією. Правда?

МАЗУР Т.В. То я ж вас і запрошую на відкриту скайп-конференцію, де кожен зможе задати питання конкретно експерту: можна будувати чи не можна?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але питання в іншому. Ще раз кажу. Це не єдина проблема. От нам треба вибрати європейську модель управління спадщиною ЮНЕСКО загальноприйняту в європейських країнах. І таку, яка підходить безпосередньо ЮНЕСКО, яку ЮНЕСКО акцептує.

ПОДОЛЯК І.І. І державі Україна.

МАЗУР Т.В. Я вам розкажую. Цього року був перший форум менеджерів, тобто тих, хто управляє об'єктами всесвітньої спадщини, в Кракові.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так.

МАЗУР Т.В. І вони там прийняли ряд рекомендацій. Зокрема вони констатували, що єдиної моделі управління на сьогоднішній день немає.

ПОДОЛЯК І.І. Так.

МАЗУР Т.В. Кожна держава для себе визначає модель. Але вони акцентували увагу, що відповідальність несе держава як сторона конвенції.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але ж є спільні речі. Немає, мабуть, держави, яка має закон, який дозволяє руйнувати спадщину ЮНЕСКО. Жодної. Правда?

МАЗУР Т.В. А наш закон не дозволяє руйнувати спадщину ЮНЕСКО.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, нашого закону ще немає. От ваша справа – зібратися в той час, який ви визначили, і почати працювати, так щоб з початку вересня ми все ж такий вийшли з узгодженою позицією.

МАЗУР Т.В. Добре.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Якщо дійсно будуть неузгоджені позиції, що можливо за якимись пунктами, то і ви будете готові про це сказати, і представники авторського колективу, і пан Юрій, і всі зацікавлені особи. Почніть працювати. Добре, домовились?

МАЗУР Т.В. Із задоволенням. Наступний четвер – 13 година. Міністерство культури, мій кабінет, кімната 221.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Представники комітету теж там будуть. І ми, в принципі, будемо контролювати цей процес, щоб ми вийшли з цієї ситуації.

ВАСЮНИК І.В. Ви побачите, що таблиця особливо не зміниться навіть після трьох робочих груп.

МАЗУР Т.В. Принаймні у визначенні буферної зони зміниться.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, питання в чому. Якщо ви хочете, якщо, наприклад, ви вважаєте, що Міністерство культури не зацікавлене підтримати законопроект, який ви подаєте, тоді ми маємо запитати у Міністерства культури, чому і що вони пропонують. Але дати шанс зібратися авторським колективам і разом все ж таки дійти до логічної згоди за цим законом ми повинні. І по-хорошому, якби було міністерство справді в цьому зацікавлене, як пані Тамара каже, вони б давно це зробили. А якби ви були зацікавлені з ними домовитися, ви б давно це зробили. Тому що коли у нас є навіть різні авторські колективи, які зацікавлені дійти спільної точки зору, вони збираються, працюють і доходять, і компромісу доходять. І таких фактів у нас є багато. Скільки у нас було різних підходів, наприклад, от з пані Іриною з тих чи інших законопроектів – ми збирались, створювали робочі групи, виписували, доходили компромісів і рухалися вперед. Те саме ми вам пропонуємо зробити.

ВАСЮНИК І.В. Я за компроміс, Миколо.

МАЗУР Т.В. Ви ж з вами зустрічалися з представниками місії. Вони сказали, що наш закон є більш комплексний, ваш – більш конкретний. І вони сказали, що бажано зробити "мікс" між вашим і нашим законом. Але над цим треба подумати.

ВАСЮНИК І.В. Так, але ми ж тоді домовились, що ми можемо це зробити тільки поетапно. Сьогодні прийняти рішення – всі можливі правки в цей закон наш 1553 і відразу чи паралельно зареєструвати, ми говорили про це на минулому...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Ігорю, у нас зараз тут не робоча група. Знаєте, от у нашого комітету, щоб ви розуміли, найкращий показник з внесених і прийнятих в залі законів з інших. Чому? Тому що ми можемо проголосувати в комітеті 150 законів, вони будуть лежати в залі, деякі наші закони лежать, і ніколи в житті до них справа не дійде. Якщо ми хочемо, щоб було щось прийнято, а не щоб поставити "галочку" в комітеті, то ви з міністерством маєте винести компромісний варіант, ми за нього проголосуємо.

ВАСЮНИК І.В. Я тільки за те, щоб покращити показники вашого комітету. Повірте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Отже, в принципі, я не бачу тут підстав голосувати. Хоча ми можемо прийняти рішення, що рекомендувати авторському колективу і зацікавленим особами спільно з Міністерством культури попрацювати над спільними поправками і перенести розгляд до моменту готовності цих поправок.

Хто за таке рішення, прошу голосувати. Дякую. Рішення прийнято.

ШУХЕВИЧ Ю.Р. Я вам дякую дуже за таке, власне, рішення. Тому що, слухайте, тільки можна зробити, коли зберуться всі зацікавлені сторони, коли знайдуть якийсь компроміс, порозуміння. Я розумію, що це, може, й не всіх задовольнить, але щоб попрацювали спільно, а не так – кожен свій законопроект, а потім з того виходить пшик. Так що дуже вам дякую за таке рішення.

ІЗ ЗАЛУ. І ми вам дякуємо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановні колеги! Давайте рухатися далі, щоб не забирати час. Колеги, є Микола Шевчук, заступник Керівника Апарату. Ми вже затвердили загалом Комунікаційну стратегію, але я хочу Миколі надати слово, оскільки він прийшов на комітет, ми вдячні.

ШЕВЧУК М.М. Хочу подякувати, що підтримали. Це робота, яку робили більше року, там велика кількість людей, дотичних до комунікації – і з Апарату, і з народних депутатів, і з громадськості. Можна було, звичайно, написати дуже швидко, там за тиждень та взяти скопіювати десь. Але ми пішли трохи довшим шляхом. Починалося все з минулого року, коли зібралася велика кількість, десь півсотні людей, які мають до того дотичність. Дуже довго, і різні варіанти були написання. Це тільки частина шляху. Чому? Тому що потрібні також дороговкази якісь у комунікації, які є у Верховній Раді як інституції, як законодавчого органу, з багатьох параметрів. І це тільки перший, скажімо так, камінь у фундамент в тому числі і довіри до Верховної Ради.

Звертаюся до вас з проханням сприяти цьому процесу, тому що зараз іде питання, буде стояти про те, щоб написати План дій. Це програма на п'ять років фактично. Потрібно збудувати серед того всього, в тому числі от, до речі, міністерство нам допомагає з розміщенням на третьому поверсі експозиції музейної. Розглядається варіант перенесення частини Музею

історії, який стосується експозиції, пов'язаної з УНР, яка є в Будинку вчителя. Мені казали, у вас розглядалося це питання. Нам потрібні артефакти, які будуть, скажімо так, допомагати, напевно, громадянам знайомитися в тому числі з історією нашої країни. Тому що, на жаль, у нас зараз є два артефакти – це прапор, який був унесений 26 років майже тому в залу Верховної Ради, і картина. Фактично екскурсії, які у нас зараз проходять, і досить сильно інтенсифікувались за останній час, вони не мають, скажімо так, крім оглядової екскурсії, що показувати людям.

Звичайно, що людям найцікавіше, один із варіантів найцікавішого, це фотографування на фоні сесійної зали. Воно й буде залишатися, але поряд з тим ми бачимо, як відбувається в інших парламентах. Це те, що в парламентах представлено значну частину символів держави, тих артефактів, на яких, скажемо так, виховуються покоління в різних країнах.

І один із варіантів це те, що ми хочемо на День прапора розмістити прапор, який є зараз біля картини. От ми в минулому році зробили такий своєрідний експеримент: розмістили по центру, ви знаєте, так, коли сходи наліво-направо піднімаються на першому поверсі, і за цих два дні - 23-24 число - через Верховну Раду, через кулуари пройшло 30 екскурсій. Це нечуваний результат насправді.

Ми побачили, наскільки люди хочуть потрапити в зал. Зараз ця процедура дуже ускладнена. Можуть потрапити тільки за листами, за, скажімо, попередніми замовленнями. Ми маємо одну людину, яка проводить екскурсії. Ми хочемо серйозно підняти на інший рівень оцю от процедуру екскурсій, тому що у всіх парламентах, я думаю, що ви побували, мали можливість всі, хто тут є, побувати в парламентах інших країн, бачили, наскільки велике значення приділяється цьому, цій роботі.

От починаючи з 22-го або з 23-го числа ми плануємо трохи змінити формат екскурсій, що означає, до того варіанту, який зараз є, за листами, дати можливість людям, пройшовши систему безпеки, потрапити в кулуари,

коли немає пленарних засідань, тому що ці стіни повинні працювати на те, щоб Верховна Рада стала більш відкритою.

Це дуже коротко, у двох словах. Я розумію, що у вас інші питання є. Всіх, хто готовий долучитися до цього процесу, до процесу відкриття парламенту для громадян, прошу: долучайтесь до написання програми дій. Ми зараз будемо обговорювати на моніторинговому комітеті цю ситуацію. Є бажання – завжди готові дослухатися. Вам дуже дякую за підтримку цієї Комунікаційної стратегії. Насправді це та річ, від якої ми будемо у майбутньому відштовхуватися в діяльності, в комунікаціях із суспільством, з різними, скажімо так, категоріями громадян. І ваша підтримка нам була б дуже потрібна. Тому що в першу чергу це, скажімо так, від вас, від народних депутатів, залежить рівень довіри до Верховної Ради як до інституції.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, пане Миколо. Чи є запитання до pana Миколи у когось? Якщо немає, ми дякуємо вам. До побачення.

Наступне питання – це доповнення до нашої Постанови "Про відзначення пам'ятних дат". Тут є представник Інституту національної пам'яті.

Будь ласка. Хочете щось сказати чи мені просто зачитати? Чи, може, будуть питання? Тоді ми вам їх поставимо.

ПРЕДСТАВНИК ІНСТИТУТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ. Шановні народні депутати! Ми розглянули ці пропозиції, що пропонуються. У нас немає жодних змістовних зауважень чи заперечень щодо доцільності вшанування цих постатей. Ми підтримуємо. Єдине, я хотів би нагадати: минулого року на комітеті висловлювалися зауваження, що наша постанова постійно розгортається і дуже широка і велика, що потрібно її звужувати. Тут є така дилема технічна, масштаб: чи всі постаті варто включати,

заслужують на державне відзначення. Хоча всі вони очевидно, що можуть бути вшановані.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я вам прочитаю. Колеги, отже, є дати і люди.

Що стосується людей. Думаю, що щодо Валерія Марченка, правозахисника, політв'язня не буде, мабуть, ні в кого заперечень. Це відома надзвичайно людина.

90 років Василя Макухи, воїн УПА, політв'язень радянського режиму, який на знак протесту проти комуністичної тоталітарної системи та колоніального становища України здійснив акт самоспалення на Хрещатику в Києві. Це була така відома історична подія.

Василь Цвіркунов, це відомий директор кіностудії ім. Довженка. і Спілка кінематографістів неодноразово зверталася до нас.

Значить, це щодо постатей.

Щодо подій. 80 років з часу масових розстрілів української інтелігенції в урочищі "Сандармох", День пам'яті. Ну думаю, що теж ми не будемо проти цього виступати.

Є ще ювілейні дати. Це 400 років з часу першої писемної згадки про місто Славути. 150 років з часу заснування Ботанічного саду Одеського національного університету імені Мечникова. 100 років з часу заснування Союзу українок – 1917 рік. 100 років з часу заснування Харківського національного університету мистецтв імені Котляревського. 25 років з часу участі України в операціях миротворчих сил Організації Об'єднаних Націй.

Колеги, які є думки?

ІЗ ЗАЛУ. Схвалити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тут у мене є питання, так як ми колись говорили, чи згадуємо ми писемні згадки і там 25 років з часу участі України в операціях миротворчих сил, це така умовна кругла дата. З іншого боку, я не

думаю, що це тягне за собою якісь бюджетні видатки. Не тягне. Тобто люди просто хочуть, щоб це було з такої моральної точки зору вшановано.

ПОДОЛЯК І.І. Пане Миколо, приймайте, будь ласка, рішення. Я просто чим далі працюю у Верховній Раді, тим більше просто переконуюсь у тому, що я буду утримуватися щодо цього питання. Воювати і битися я за це не буду.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, хто за те, щоб прийняти ці зміни до постанови, прошу голосувати. Хто утримався? Проти? Один – утримався.

Дякую. Рішення прийнято.

Значить, наступне – Рахункова палата. Звіт.

МАЗУР Т.В. Я дуже перепрошую. Бюджетний комітет – наше питання. Я збігаю.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Збігайте, збігайте. Може, там і наші питання якісь будуть. Ви вже й за нас там повоюйте. Дякую.

Наступне – Рахункова палата.

ПОДОЛЯК І.І. Ви ж казали, що зараз будемо релігійні питання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. В кінці релігійні.

ПОДОЛЯК І.І. Оскільки є Рахункова палата, то бажано було б, щоб Тамара була. Чи може хтось є ще з Мінкульту, фінансист якийсь?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Від Міністерства культури крім Тамари ще хтось є? А, ви.

ПОДОЛЯК І.І. Це департамент релігії.

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. Департамент у справах релігій та національностей.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А з правового забезпечення хтось є?

ІЗ ЗАЛУ. Лобанова...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Давайте ми послухаємо Рахункову палату.

(Шум у залі)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте, ми ж все одно це беремо до відома. Це важливо зрозуміти нам.

Будь ласка.

КУЙБИДА Т.Я. Шановний Миколо Леонідовичу! Шановні депутати та запрошені! Аудитом було охоплено дві бюджетні програми: "Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії мистецтв України" та "Фундаментальні дослідження та підготовка наукових кадрів у сфері мистецтвознавства". На їх реалізацію у 2014 – 2016 роках з держбюджету виділено понад 52 мільйони гривень. Цей звіт та прийняте Рахунковою палатою рішення можна у повному обсязі прочитати на офіційному сайті Рахункової палати.

До сфери управління Академії входять два науково-дослідні інститути. Це Інститут проблем сучасного мистецтва України, директор Сидоренко Віктор Дмитрович, та Інститут культурології, директор Богуцький Юрій Петрович. Ці два інститути щорічно здійснюють понад 20 фундаментальних досліджень у сфері мистецтва та культурології.

До речі. Відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" у новій редакції, що набрав чинності у січні 2016 року, мала бути створена Національна рада України з питань розвитку науки і технологій. Законом передбачено здійснення цією інституцією щорічного оцінювання результатів наукової діяльності галузевих академій, в тому числі і Академії мистецтв. Проте вказана Рада і досі не створена.

Фінансові порушення у вказаному аудиті не були суттєвими. Загалом через недотримання нормативно-правових актів і відсутність внутрішнього контролю в Академії мистецтв здійснено неналежне планування на суму понад 500 тисяч гривень бюджетних коштів. Нерезультативно використано протягом 2014 року - 9 місяців 2016 року понад 1 мільйон 100 тисяч гривень. Недоотримано власних доходів на суму 350 тисяч гривень. Допущено неефективне управління – 99 тисяч гривень, це сума, яка не використана і повернута до бюджету.

Тобто суттєвих таких, крамольних порушень тут немає.

Водночас встановлено ряд проблем організаційного характеру, в тому числі у забезпеченні наукової діяльності Академії. Ось лише один приклад. Із 14 підготовлених Інститутом проблем сучасного мистецтва аспірантів у 2014 – 2016 роках за державним замовленням захистився лише один аспірант. Решта 13 аспірантів до спеціалізованої вченої ради дисертаційні дослідження навіть і не подавали. Фактично кошти державного бюджету, що спрямовані на їх підготовку розрахунково в сумі понад 1 мільйон 100 тисяч, використано нерезультативно.

Також в порушення урядової постанови зазначеним інститутом обсяги державного замовлення з підготовки наукових кадрів жодного року не розміщувалися в Єдиній державній електронній базі з питань освіти. Як наслідок – на рівні країни відсутня інформація про обсяги підготовки наукових кадрів у сфері мистецтвознавства, державним замовником яких є Національна академія мистецтв України.

Академія не забезпечила належного визначення найважливіших наукових проблем, найбільших перспективних завдань, всебічного впровадження результатів наукових досліджень. Управлінські рішення, які приймалися Академією за результатами розгляду проблемних питань, не були спрямовані на ефективний розвиток фундаментальних досліджень у цій сфері, а зосереджувались на узагальненні та здійсненні аналізу напрямків сучасного мистецтва.

Впровадження результатів наукових досліджень відбувалося на рівні участі наукових працівників у конференціях, семінарах, публікацій, публікацій у фахових журналах, наукових збірниках, випуску монографій тощо.

Окремо хочу зупинитись ще на питанні – це відсутність спеціального фонду. Спеціальний фонд інституту за 2014-2016 роки взагалі не планувався. Незважаючи на чітко визначені урядом джерела платних послуг, які можуть надаватися бюджетними і науковими установами, ні Академією, ні двома інститутами їх не було взято до уваги. Наприклад, Інститут проблем сучасного мистецтва запровадив практику безкоштовного приймання кандидатських іспитів та захисту дисертаційних досліджень у сторонніх осіб. В результаті недоотримано власних надходжень у сумі понад 350 тисяч гривень. Це живі гроші, які фактично можна було заробити згідно чинного законодавства.

Водночас, згаданий Інститут проблем сучасного мистецтва має нагальну потребу у видатках на поточний ремонт власної будівлі у сумі понад 160 тисяч гривень. У разі залучення додаткових надходжень така проблема взагалі була б вирішена.

Отже, Академія може і повинна планувати і наповнювати спеціальний фонд власними додатковими надходженнями, а не лише чекати на надходження з державного бюджету. В Академії не створено окремого структурного підрозділу внутрішнього аудиту. Внутрішній контроль своєї діяльності знаходиться не на належному рівні. За 20 років свого існування

Академія не має великих земельних ділянок і майна. Як я вже казав, у сфері управління Академії знаходяться лише два наукових інститути. Інститут проблем сучасного мистецтва володіє земельною ділянкою і приміщенням, які належать Академії. Та Інститут культурології, який понад 10 років розміщений в приміщенні Будинку творчих колективів на умовах оренди.

Хочу зазначити, що академією не налагоджена співпраця з профільними міністерствами – ні з Міністерством освіти і науки України та ні з Міністерством культури України. Управлінські рішення щодо координаційної діяльності з цими міністерствами приймалися, проте Академією не виконувалися. Програми спільної діяльності Національної академії мистецтв України з Мінкультури і Міносвіти не розроблялися і не затверджувалися. Через відсутність координації діяльності з боку Академії і зазначених міністерств не досягнуто поглиблення якості та змісту наукових досліджень і мистецької освіти.

Рахунковою палатою Академії надано перелік рекомендацій для усунення виявлених аудитом недоліків і порушень. І хочу сказати, що 19 червня 2017 року відбулося засідання Президії Національної академії мистецтв України, на якому за участю представників Рахункової палати були розглянуті результати цього аудиту. Академією розроблено і затверджено План заходів щодо усунення виявлених Рахунковою палатою порушень і недоліків, про який, можливо, краще розкажуть представники Академії.

Дякую за увагу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, знаєте...

ПОДОЛЯК І.І. Вибачте, а як ваше прізвище?

КУЙБІДА Т.Я. Я заступник директора Департаменту Куйбіда Тарас Ярославович.

ПОДОЛЯК І.І. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. У вас є запитання якісь до представника Рахункової палати? Я думаю, що ми можемо взяти до відома звіт, якщо немає запитань.

Хто за таке рішення – взяти до відома результати аудиту ефективності, надані Рахунковою палатою, прошу голосувати. Ви голосуєте?

ПОДОЛЯК І.І. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Дякую. Рішення прийнято. Дякую.

КУЙБІДА Т.Я. Я єдине хочу сказати, що у нас зараз Рахунковою палатою почався аудит використання коштів на розвиток кіновиробництва. То якщо у комітету є якісь напрацювання, пропозиції, інформація, ми будемо вдячні. Бо кіновиробництво зараз у занепаді, а останнім часом дали гроші, десь на півмільярда в рік, на розвиток українського кіновиробництва. Тому будемо вдячні, якщо є якась інформація.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А інформація дуже проста. Скільки фільмів за такі гроші знімається в будь-якій європейській країні ви знаєте?

КУЙБІДА Т.Я. Нуль.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні. Чому нуль? Це великі гроші.

КУЙБІДА Т.Я. Я просто про раніше думав. Так. Ну десятки мільйонів на нормальний фільм. Доларів.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. На один.

КУЙБІДА Т.Я. Так, на один.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто для нашого бюджету це дуже велика сума.

КУЙБІДА Т.Я. Так, це вперше.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але разом з тим у нас на ці гроші фільмів багато теж було знято в цьому році.

ПОДОЛЯК І.І. І я вам скажу, що мене цікавить у контексті цього, що ви будете робити.

КУЙБІДА Т.Я. Ми тільки розпочали, от буквально тиждень.

ПОДОЛЯК І.І. Мене цікавить лише одне питання: чи є прозорий, зрозумілий і чіткий принцип розподілу тих державних коштів? Тобто на яких засадах, чи достатньо прозорі ці засади, чи немає там корупційних ризиків і зловживань при розподілі фінансування на ці компанії, які подаються? І чи ці приватні компанії між собою не пов'язані? Ось і все.

КУЙБІДА Т.Я. Ясно. Для нас це одне із пріоритетних завдань. Дякую за увагу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Колеги, давайте ми затвердимо план роботи на період сьомої сесії Верховної Ради восьмого скликання. Значить, він у вас є розданий. В принципі, це до міри номінальний документ, який ми повинні подати.

ПОДОЛЯК І.І. Тоді про охорону культурної спадщини давайте ставити на грудень. Оця третя позиція.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, це все одно буде туди-сюди змінюватися.

ПОДОЛЯК І.І. Мене цікавить, чи є закон про мови і закон про національні меншини. Це тут воно є?

ІЗ ЗАЛУ. Це всі включені.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Всі включені, які у нас є, всі.

ПОДОЛЯК І.І. А ті, які треба виключити?

ІЗ ЗАЛУ. Це окремо. Окремо є там.

ГАНДЗЮК І.Б. Це окремий документ.

ІЗ ЗАЛУ. Додаток оцей.

ГАНДЗЮК І.Б. В цьому документі, додатку, відображені постанови про пам'ятні дати, які увійшли вже...

ПОДОЛЯК І.І. Слухайте, а цей проект закону, який я зареєструю цього тижня, це внесення змін до Закону "Про культуру", оцей, про контрактну систему?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це перспективний план. Якщо щось реєструється, комітет пропонує включити в порядок денний.

ПОДОЛЯК І.І. Окей.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. По-перше, будуть всі зареєстровані і додані. Це просто номінально, але ми повинні це зробити.

ІЗ ЗАЛУ. Це від нас вимагається.

ГАНДЗЮК І.Б. Наступний тиждень – тиждень роботи з виборцями, тому сесія буде ще офіційно тривати і всі законопроекти, які будуть зареєстровані, будуть включені.

ПОДОЛЯК І.І. Окей.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хто за те, щоб підтримати план роботи комітету, колеги, я прошу голосувати.

Дякую. Рішення прийнято.

Так. Далі у нас що?

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Вибачте. От пропозиції тут, я не знаю, що з цим, тут треба щось давати теж. Значить, дивіться: про стан збереження об'єктів культурної спадщини міста Києва. Виїзне засідання.

ПОДОЛЯК І.І. Почекайте. Де воно є?

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Це на окремому листочку.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ось. Я бачу. Так, тематика виїзних засідань. Про стан збереження об'єктів культурної спадщини міста Києва – жовтень 2017 року. Ну це не зовсім виїзне. Це може бути, тому що ми піднімали це.

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Це Поштова площа. Ми обіцяли перевірити. Тому я думаю, що саме виїзне реально.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Культурно-інформаційна реінтеграція Донбасу.

ГАНДЗЮК І.Б. Це разом з комітетом Сюмар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це пропонується разом з комітетом Сюмар. Добре.

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Але я не знаю, чи треба робити виїзне, чи це парламентське.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Та ні, ми можемо виїзне зробити. Ми колись робили в Донбасі. Ми можемо виїзне зробити.

Колеги, де ще, з вашої точки зору, нам треба запланувати виїзні засідання? Може, десь у Західній Україні? Чи ми не будемо це робити?

ПОДОЛЯК І.І. А чому ні? Я би пропонувала зробити виїзне засідання і, можливо, навіть у вересні місяці. І можливо, навіть запланувати його першим. Я пропоную поїхати на Закарпаття, для того щоб там провести засідання з точки зору функціонування державної мови і інших мов. Мені здається, це буде правильно, цікаво і добре для нашого комітету. Особливо те, що стосується цих районів, які є складними з точки зору використання державної мови. Як ви до цього ставитеся?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Треба обдумати. Цікава пропозиція.

ПОДОЛЯК І.І. ...і виїхали на поле.

ЛЕСЮК Я.В. Я за те, щоб спочатку йшло "згори". Той чи інший закон має бути прийнятий, держава має займати державницьку позицію, а потім наводити там порядок. Якщо ми поїдемо туди, ми там отримаємо досвід, який не допоможе ні прийняттю закону, нічому. Хоча це цікаво.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, тут справді є...

ЛЕСЮК Я.В. Дійсно, я би не починав...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, тут є плюси і мінуси, очевидно. Плюс у тому, що дійсно, оскільки цих людей, як вони стверджують, або стверджують представники регіону чи влади в регіоні, турбує стан і останні закони, ініційовані закони про мови, і ми про це часто чуємо, то з ними розмовляти потрібно. З іншої сторони, оскільки ми до кінця не володіємо ситуацією, де це штучно підігрівається, а де ми повинні, ми можемо або самі це побачити, або прийняти...

ПОДОЛЯК І.І. Власне, про це йде мова.

ЛЕСЮК Я.В. Я за те, щоб з територіями, з такими речами треба розмовляти, держава має розмовляти з позиції все-таки сили. Держава має мати позицію, якої вона ще не має. Поки що, скажемо, державне законодавство з приводу мов антидержавне. І поки воно не стане нормальним, доти немає про що там говорити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, я би пропонував, я би в чому підтримав пані Ірину, я би провів там засідання для обговорення розвитку культур національних меншин загалом. Я би не виділяв мовне питання. Я би сказав,

що це засідання присвячене огляду культур національних меншин. І запросив би...

ЛЕСЮК Я.В. Пане Миколо, я перепрошую, ми нічого з цього не отримаємо. Наші благі наміри ні до чого не приведуть. Це буде використано просто проти нас. Давайте спочатку приймемо якісь закони. Давайте так: держава живе за антидержавними законами в цьому питанні. Поки порядок в якійсь мірі не стане державним з приводу хоча б державної мови, доти з цими територіями, з такими маленькими шматками і так далі, які займають певну позицію, не потрібно говорити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться.

ЛЕСЮК Я.В. Почекайте, почекайте. Миколо, послухайте. Ну що ви таке говорите?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Та я не встиг сказати.

ЛЕСЮК Я.В. Ви сказали про культурні питання, так, то звичайно, що піднімуться питання мови.

ПОДОЛЯК І.І. Слухайте, я знімаю цю пропозицію. Пропоную перейти до наступного питання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я би пропонував...

ЛЕСЮК Я.В. У жовтні. Я за це, але в жовтні, в кінці.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте. Я би пропонував провести виїзне засідання все ж таки у Львові, але з приводу збереження національно-

культурної спадщини дійсно у Львівській картинній галереї. Ми чули, що там зникли першодруки. Ми чули, що там є багато проблем.

ПОДОЛЯК І.І. Чудово.

ІЗ ЗАЛУ. Давайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І ми чули, що міліція не дуже активно займається цими питаннями.

ПОДОЛЯК І.І. Це теж цікава пропозиція.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Якби ми провели таке виїзне засідання, це стосується всієї України.

ЛЕСЮК Я.В. Я не зрозумів, ми перше питання недоговорили. Ти робиш зовсім якесь інше...

ПОДОЛЯК І.І. Та я вже зняла його!

ЛЕСЮК Я.В. На 180 градусів...

ПОДОЛЯК І.І. Я вже зняла свою пропозицію!

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Автор зняв пропозицію.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Скасували.

ЛЕСЮК Я.В. Я думав, що ми ще обговорюємо...

ПОДОЛЯК І.І. Ні-ні. Я ж сказала, що я зняла свою пропозицію.

ЛЕСЮК Я.В. Я за пропозицію цю, яка була першою.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так.

ЛЕСЮК Я.В. Я проти того, щоб її знімати. Я просто, щоб змінити темпоритм.

ПОДОЛЯК І.І. Але я зняла.

ЛЕСЮК Я.В. І все-таки за основу брати центр, а потім просуватися туди.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Ми тоді запишемо, ми тоді запишемо, спочатку запишемо...

ЛЕСЮК Я.В. Цю ми лишаємо, але по датах будемо дискутувати й надалі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, звичайно.

ЛЕСЮК Я.В. Я за те, щоб спочатку центр "вистрілив". М'яко кажучи – "вистрілив".

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто пишемо спочатку: виїзне засідання у Львові.

ПОДОЛЯК І.І. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У Львівській картинній галереї з точки зору збереження культурних цінностей музейного фонду, а потім засідання в Закарпатті з приводу розвитку культури національних меншин.

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Львівська – може, тоді, коли Форум книжковий?

(Іде загальна дискусія)

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Але всі будуть там.

ЛЕСЮК Я.В. А львів'яни хочуть, щоб ми проводили цю штуку?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Та вони мріють про це!

ПОДОЛЯК І.І. А хто їх питати буде?

ЛЕСЮК Я.В. Тут були львів'яни, чому ви не спитали? І вас тут є двоє львів'ян, то ви вирішіть.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Чому двоє?

ПОДОЛЯК І.І. Ми вже не львів'яни. Я вже київська стала.

ЛЕСЮК Я.В. Я давно не львів'янин.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми вже всі давно не львів'яни.

ЛЕСЮК Я.В. Я більше донецький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У нас один Єленський київський, бачите.

(Сміх у залі)

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Так, не відволікайтеся.

ІЗ ЗАЛУ. Добре, погоджуємося. Голосуємо. На який місяць, вересень?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви знаєте, все-таки Книжковий форум – це трішки інша тема. Тому нам краще це зробити в жовтні. Вересень – все одно у нас буде "розкачка", прийом законів тут.

ПОДОЛЯК І.І. А тим більше, чекайте, дивіться, там десь у кінці вересня форум, а потім після того там же з'їзд Пен-клубу. Відразу після форуму. Знаєте?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. То ми визначимо дату. Пишемо вересень-жовтень.

ІЗ ЗАЛУ. Жовтень...

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Це картинна галерея?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так.

КОЛЕСНІЧЕНКО-БРАТУНЬ Н.Р. Добре.

ЛЕСЮК Я.В. Ну вересень це нереально. Ти зрозумів, що нереально?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Нереально. Добре. Пишіть - жовтень. І пишіть тоді листопад по національних меншинах.

ЛЕСЮК Я.В. Ну початок листопада, щоб не було холодно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пишіть: "Початок листопада, щоб не було холодно".

ПОДОЛЯК І.І. Так і запишіть.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, з тим усе?

Хто за те, щоб підтримати пропозиції щодо тематики виїзних засідань комітету, прошу голосувати. Дякую. Ми їх сформулювали.

Так, наступне. Пропозиції до порядку денного сесії.

ЛЕСЮК Я.В. У мене одне питання. Ми таки їдемо в Закарпаття, не в Одесу? Закарпаття?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Колеги, пропозиції тут усі включені наші з вами?

ІЗ ЗАЛУ. Всі абсолютно. І всі, які будуть зареєстровані до кінця цієї сесії, теж будуть включені.

ПОДОЛЯК І.І. Будуть включені сюди.

(Шум у залі)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, хто за те, щоб затвердити всі законопроекти, рекомендувати до порядку денного сесії Верховної Ради

восьмого скликання всі законопроекти, які зареєстровані в нашому законопроекті і які будуть зареєстровані до кінця цієї сесії?

ІЗ ЗАЛУ. Крім тих, які подані на виключення.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Крім тих, які подані на виключення. Хто за це, прошу голосувати.

Дякую. Рішення прийнято.

Так.

ЛЕСЮК Я.В. Якщо нічого не зміниться. Якщо загалом нічого не зміниться. А все обов'язково зміниться.

ІЗ ЗАЛУ. Погоджуюсь з вами.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, що в нас ще?

ГАНДЗЮК І.Б. Релігія.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, колеги. У нас є два релігійні законопроекти. Значить, проект Закону "Про свободу совісті та релігійні організації", це 5309 (Бриченко, Бригинець, Крулько, Маркевич, Висоцький, Лапін). Щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України.

Потім проект Закону про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" (щодо оформлення документів релігійних

організацій), номер 6642. Автори Унгурян, Тимчук, Кірш, Логвинський, Лаврик, Єленський, Продан. Ми тут не є головними.

І про звернення народних депутатів України Юринець, Величковського, Соляра та інших щодо створення у Верховній Раді України міжконфесійного храму.

Давайте почнемо з цього законопроекту, де ми не є головними. Я не бачу тут взагалі жодних, мені здається, конфліктних якихось питань.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Це про неприбутковий статус?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Попрошу вас сказати кілька слів.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Це прохання, звичайно, Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій. І це, в принципі, що називається, відповідає здоровому глузду, тому що релігійні організації, в даному випадку ми їх не виокремлюємо як щось "не мира ютящееся", а вони просто проходять і так подвійну реєстрацію, їх інститути. Вони реєструються в загальному порядку і реєструються або в обласних адміністраціях, або в державному органі у справах релігій. І перереєстрація всіх цих статутів, вона для 35 тисяч релігійних організацій, більшість з яких знаходиться в сільській місцевості і так далі, вона надзвичайно важка, а вони й так не ставлять своїм завданням отримання прибутку.

Тому я пропоную підтримати цей законопроект. Вірніше, рекомендувати, оскільки ми не перші там.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хто за те, щоб підтримати? Чи є якісь інші думки?

ЛЕСЮК Я.В. Я щось не зрозумів от все-таки по суті: що зміниться? Поясніть мені, я не зрозумів, що є і що зміниться, хто за, хто проти.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Значить, ми ухвалили закон про неприбуткові організації, згідно з яким всі неприбуткові організації повинні перереєструвати свої статuti. Ми вилучаємо з цього загального списку релігійні організації.

ІЗ ЗАЛУ. Прибутковий збір не буде збиратися – 480 гривень.

ЛЕСЮК Я.В. Тобто вони не мають перереєструватися чи як?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Так, вони не будуть.

ЛЕСЮК Я.В. Я щось не зрозумів.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Зараз, секундочку. Секундочку. Я пропоную надати слово Ларисі Владиченко, заступнику директора Департаменту у справах релігій та національностей.

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. Цей законопроект пропонує просто вилучити із списку релігійні організації, оскільки вони коли проходять другий етап реєстрації, вже не в Міністерстві культури, коли приносять статут, а в державного реєстратора, вони приносять пакет документів і кожен папірець там має бути завірений нотаріусом. За це береться фінансовий збір. От цей законопроект пропонує вилучити оце, щоб не платити нотаріусу релігійним організаціям. Це десь 480 гривень.

ЛЕСЮК Я.В. Тобто я вас правильно зрозумів: просто релігійні організації всі (всі і вся) більше не будуть платити 480 гривень?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Вони й раніше не платили.

ЛЕСЮК Я.В. Більше за тим нічого не стоїть, так чи ні? Чи ще щось стоїть?

ПОДОЛЯК І.І. Нотаріуси.

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. Коли завіряють, не будуть платити 480 гривень, оцей збір фінансовий не будуть платити.

ЛЕСЮК Я.В. Тобто ми як би послаблюємо вимоги до релігійних організацій? Так чи ні?

ІЗ ЗАЛУ. Так.

ЛЕСЮК Я.В. Більше нічого? Це не стосується діяльності організацій, ні статутів, ні нічого. Просто вони не будуть, ми їх вивели із загального списку, оскільки це релігійні організації, а не якісь доброчинні.

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. І вони раніше не платили, а у зв'язку з прийняттям цього закону вони починають платити. І зараз вони платять.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Немає заперечень?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Резонно?

ЛЕСЮК Я.В. Якщо так є, то чому я маю бути проти?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хто за те, щоб підтримати цей законопроект, прошу голосувати. Дякую.

ЛЕСЮК Я.В. Стоп. А я би хотів запитати: скажіть, будь ласка, а ви чому відмовились голосувати?

ПОДОЛЯК І.І. А я утрималася.

ЛЕСЮК Я.В. Ні-ні. Ви утримались чому? Ви бачите, що там якісь можуть бути речі чи ні?

ПОДОЛЯК І.І. Ні-ні. Я нічого не бачу.

ЛЕСЮК Я.В. Я хочу знати. Можливо, я теж заберу своє слово. Я хочу знати, чому ви в даному випадку утримались.

ПОДОЛЯК І.І. По-перше, ми вже проголосували.

ЛЕСЮК Я.В. Це не значить, що я не можу забрати своє рішення.

ПОДОЛЯК І.І. По-друге, я вважаю, я не думаю, що 480 гривень за перереєстрацію статуту це для релігійної організації є дуже великі гроші. А для державного нотаріуса, бо, наскільки я розумію, приватний нотаріус відмовити теж права не має, не має, так, приватний нотаріус – це приватний бізнес, людина працює, надає послуги і від того вона отримує свої доходи. Державний нотаріус, якому виплачує держава, в тому числі так само. Тому я волію утриматись, доки я детальніше не вивчу цей проект закону.

ЛЕСЮК Я.В. Тобто ви погоджуєтесь, що церква не постраждала, а вам за державу в якійсь мірі...

ПОДОЛЯК І.І. Так.

ЛЕСЮК Я.В. Чисто за державу.

ПОДОЛЯК І.І. Чисто за людей. Але я до першого читання вивчу ще цей законопроект і, можливо, в першому читанні я не буду підтримувати. Тобто якби я бачила, що у вас немає кворуму, я би, очевидно, проголосувала "за". Але у вас є три голоси – все в порядку.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. У нас рішення прийнято.

ЛЕСЮК Я.В. Це не значить, що хтось не може забрати свій голос. Я на майбутнє кажу.

ПОДОЛЯК І.І. Як скажете.

ЛЕСЮК Я.В. Пане Миколо!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хорошо.

ЛЕСЮК Я.В. Тим не менше. Тобто рішення прийняте, але завжди людина може забрати свій голос.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я запам'ятав, що в майбутньому...

ЛЕСЮК Я.В. Щоб потім не було таке, що ви заберете свій голос, а ми скажемо, що...

ІЗ ЗАЛУ. А по Регламенту не можете.

ЛЕСЮК Я.В. Та ну...

(Іде загальна дискусія)

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Я пропоную "не усугублять".

ЛЕСЮК Я.В. Далі буде – це називається.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Значить, два питання. Одне – це звернулися народні депутати з проханням. Ви бачите звернення до Парубія Величковича: "Мені стало відомо, що представники Московського патріархату в Україні звершують свої богослужіння в приміщенні комітетів Верховної Ради на вулиці Садовій, 3а. Звертаю вашу увагу, що представники цієї релігійної організації, зокрема предстоятель Московського патріархату не раз демонстрував публічно свою антиукраїнську антидержавницьку позицію. Священнослужителі Московського патріархату в Україні відкрито брали участь в терористичних організаціях.

Одним словом, на мою думку, в умовах поліконфесійності та рівності всіх конфесій в Україні дозволяти одній окремій релігійній організації мати приміщення в стінах Верховної Ради, звершувати богослужіння є неприйнятним. Перекоаний, що всі конфесії повинні мати рівні можливості в державі і в стінах Верховної Ради. Вважаю неприпустимою присутність у Верховній Раді релігійної організації, яка благословляє військову агресію.

Обмежити можливість представникам Московського патріархату звершувати богослужіння і проповіді в будинках Верховної Ради. Забезпечити можливість для народних депутатів, їхніх помічників, працівників Апарату, які визнають себе вірянами Української православної церкви та Української греко-католицької церкви мати можливість для молитви та душпастирської опіки в стінах Верховної Ради. Як на мене, найкраще це може бути реалізовано через створення в парламенті міжконфесійного храму. За результатами звернення прошу про прийняті рішення повідомити".

Величкович, Юринець, Соляр, Антонищак і Висоцький це підписали. Це звернення народних депутатів.

Це ніби не зовсім наше питання, тому що Апарат Верховної Ради визначає. Ми визначаємо закони. Тобто ми можемо лише дати свою рекомендацію Апарату Верховної Ради з точки зору, як діяти в тій чи іншій ситуації.

Які є думки з цього приводу?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ми вже розглядали це питання. І я висловлював свою пропозицію. Я вважаю, що наразі справа не в Московському і не в Київському патріархаті, а в конституційних принципах. І якщо порівняти ситуацію з тими парламентами країн, де запроваджений режим відокремлення церкви і держави, то в переважній більшості з них існують спеціальні приміщення, які по-різному називаються, але в них кожен незалежно від своєї конфесійної приналежності і від своїх релігійних переконань може помолитися, може там знайти або Біблію, або Тору, або Коран. І вони не мають і не можуть мати в парламенті країни, де запроваджений режим відокремлення церкви від держави, конфесійної конотації такої, що це храм або католицький, або православний, або лютеранський і так далі.

Такі речі є у багатьох парламентах, є в аеропортах. І я не бачу, чому ми не можемо таке рекомендувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги. Так, прошу.

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове! Розумієте, конфесій є багато. І коли є якесь приміщення, ми кажемо про спільне якесь конфесійне служіння, чи, може, поетапно, я розумію, по годинах. То моя думка така. Якщо церква відокремлена від держави. Моя особиста думка, що в парламенті в принципі не має бути такого приміщення (в принципі!) – ні загального, ні якогось

окремого і так далі. Якщо хтось хоче, будь ласка, в кожному комітеті кожен депутат має свій кабінет, він може свою функцію там виконати.

Мені здається, от, Вікторе, ти кажеш, ми візьмемо ті країни, де є відокремлена церква від держави. Я вважаю, якщо воно відокремлено, то воно дійсно відокремлено. Я вважаю, що таке приміщення не потрібне, бо коли таке приміщення буде, я не знаю, чи буде це правильно і так далі. І я не знаю, чи, припустимо, віруючі однієї конфесії захочуть в одному й тому самому приміщенні в різні часи молитися і так далі. Те, що десь в аеропорту, це так. А кожен депутат може піти в свою церкву чи в себе в кабінеті помолитися.

Я за те, що це треба так розглядати: церква відокремлена від держави і тут якихось таких речей не має бути.

Але друге. Я звертаю все-таки вас до того. Шановні панове, ми якщо зараз це проголосуємо, так...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Що "це"? У нас немає рішення.

ЛЕСЮК Я.В. Цю пропозицію. Будь-яку пропозицію.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пропозицію колеги Єленського ви маєте на увазі. Чи вашу?

ЛЕСЮК Я.В. Ні. Моєї пропозиції немає. Я просто сказав, що я ставлюся скептично до таких пропозицій. Друге. Сьогодні Петра і Павла. Свято двох конфесій як мінімум – православної і греко-католицької. Я думаю, що це таки досить велике свято, правда? І в таке свято як би не можна займатися якимись речами... У вас є кворум. Я ж не буду вставати, ламати кворум і так далі. Але те, що ми в принципі сьогодні займаємося роботою, з точки зору греко-католицької церкви, православної церкви не зовсім правильно. Але якщо вже так є, хай буде.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але ж ви казали, що церква відділена. Чи вона не відділена, церква, від держави?

ЛЕСЮК Я.В. Це моя особиста думка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я погоджуюся. Питання в тому, чи в нас церква, бо ви, ваша думка, вибачте, просто...

ЛЕСЮК Я.В. Давай не перекручувати, Миколо. Перестань.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Що "перестань"?

ЛЕСЮК Я.В. Тебе заносить.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Куди?

ЛЕСЮК Я.В. Дозволь я скажу. Я сказав свою думку.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Відділена від держави чи ні?

ЛЕСЮК Я.В. Абсолютно за відділення від держави.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. От. Так при чому тут Петра і Павла? Ми працюємо в робочий день.

ЛЕСЮК Я.В. Стоп! Стоп! Стоп! Почекай. Почекай. Я сказав про відділення, тому моя думка, що такої кімнати не має бути для жодної конфесії в парламенті. Але я це не ставлю як пропозицію.

Тепер друге. Якщо сьогодні таке велике релігійне свято, я думаю, ніяких рішень, що стосуються релігійних якихось суперечок нам не треба приймати. Тільки тому. Я думаю, нам не треба сьогодні це голосувати, бо ми тільки зведемо все до провокацій.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, з вашого дозволу. Дивіться.

ЛЕСЮК Я.В. Тобто ще раз кажу: вставати я не буду, кворум буде. Але все-таки я кажу, шановні панове, сьогодні Петра і Павла, щоб не було ніяких провокацій, давайте все-таки сьогодні відмовимося від прийняття якихось таких конфронтативних...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. О! Я вас підтримую.

ЛЕСЮК Я.В. Давайте сьогодні не будемо цього всього.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. От я вам скажу, що...

ЛЕСЮК Я.В. Так підтримайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я підтримую, ви ж дослухайте.

ЛЕСЮК Я.В. А не провокуйте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так ви ж дослухайте, що в пропозиції, яку нам готував Апарат, і щодо якої нас просили і різні депутати лобіювали, вони і в листі, вони просять дві речі: заборонити діяльність церкви однієї конфесії, тому що вони вважають, що є для цього підстави, бо ця церква...

ПОДОЛЯК І.І. Не заборонити, гарніше сказати – припинити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну, тут досить різко написано. І створити місце для молитов іншим церквам. Пропозиція колеги Єленського компромісна. Він не пропонував заборонити нічого конкретного. Він сказав, що оскільки церква відділена від держави, то лише має бути єдине місце – молитовна кімната для представників усіх конфесій. Ще раз підкреслюю, що молитовна кімната – це не кімната, де з якоюсь почерговістю відбуваються богослужіння. Це кімната, куди кожна людина може прийти до свого релігійного символу (чи то ікони, чи то якогось іншого релігійного символу) і там помолитися сам на сам у тиші, маючи забезпечене відповідно до канонів тієї чи іншої конфесії місце для молитви, як я зрозумів.

І тому я би підтримав тут. Це якраз компромісна пропозиція колеги Єленського. Ми не вимагаємо щось закрити, ми кажемо, що оскільки церква... Ви можете сформулювати ще раз вашу пропозицію?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Оскільки церква і держава відокремлені, я не кажу, що церква відокремлена від держави, а наголошую, що режим відокремлення церкви і держави підкреслює рівноправність цих інститутів. Отже, в тих країнах, де запроваджений такий режим, в законодавчому, виконавчому і в інших органах не повинні бути приміщення, храми і так далі однієї церкви чи однієї релігійної організації. Натомість мають бути місця, де ми вже говоримо (я підкреслюю спеціально) не про релігійний інститут, а про свободу совісті.

Отже, держава гарантує всім нам свободу совісті і свободу для гідного виразу своїх релігійних почуттів. От є місце, де ми можемо гідно виразити свої ці релігійні почуття. І це буде спеціальна кімната. Я там підготував такий короткий текст нашої рекомендації Апарату Верховної Ради.

ЛЕСЮК Я.В. Добре, це чудово. Тільки одне: а в нас є якісь підходи до цього різних церков? Як вони вважають, чи потрібне якимсь спільне місце?

ПОДОЛЯК І.І. Послухайте, ми даємо можливість віруючим.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. В даному випадку ми не говоримо про позицію церков.

ЛЕСЮК Я.В. Ви можете голосувати. Я востаннє кажу. Я пропоную сьогодні, в такий день, не робити цього, тому що ти дуже добре розумієш, Вікторе, що це приведе до якогось конфлікту. Ти не знімеш проблеми. Давайте відкладемо це. Не треба цього робити. Не треба, щоб нас звинувачували.

ПОДОЛЯК І.І. Та що ж це робиться! Я вже починаю нервувати.

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове, голосуйте, ради Бога. Миколо, я тільки не розумію, чому ти підтримуєш.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, дивіться...

ЛЕСЮК Я.В. Я єдине кажу: давайте сьогодні не будемо цього робити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, ми не приймаємо рішення, яке є для когось обов'язковим. Рішення приймає Голова Верховної Ради і Апарат Верховної Ради. Ми лише висловлюємо свою точку зору, яка не кличе за собою жодних юридичних наслідків. А юридичні наслідки кличе безпосередня дія Голови Верховної Ради і керівника його Апарату.

Тому я пропоную за рекомендацію пана Єленського проголосувати. Хто за це, прошу голосувати. Дякую. Хто утримався? Проти? Утримався? Дякую.

Ще один законопроект. Це законопроект 5309, Бриченко, Бригинець, Крулько, Маркевич, Висоцький і Лапін. Можете доповісти його? Будь ласка.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Отже, йдеться про внесення змін до Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України.

В законі йдеться про те, що така релігійна організація має в своїй назві відтворити повну статутну назву такої релігійної організації або об'єднання з можливим додаванням слів "в Україні". Тобто йдеться про те, що якщо центр, керівний орган такої релігійної організації знаходиться, на території держави-агресора, то вона повинна відтворити в своїй назві повну назву свого центра з можливим додаванням слів...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. "Назву центра" – як міста, як країни?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ні.

ПОДОЛЯК І.І. Назву свого центра. Бо країна вже – "в Україні".

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. В статуті кожного релігійного об'єднання сказано, що та чи інша релігійна організація входить, є частиною такого-то й такого-то об'єднання. Отже, в своїй назві вона має відтворити цю назву з можливим додаванням "в Україні".

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А, відтворити назву тієї церкви, яка знаходиться там, у назві.

ПОДОЛЯК І.І. Наприклад, Українська православна церква Київського патріархату. Оце відтворена...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, це не так.

ПОДОЛЯК І.І. Ну як "не так"?

(Іде загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто як може називатися Українська православна церква сьогодні?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Отут, дивіться, сказано: "Шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації (об'єднання) з можливим додаванням слів "в Україні".

Тобто якщо та чи інша церква, скажімо, є частиною...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У нас є протестанти, наприклад, якісь.

ІЗ ЗАЛУ. Протестантські країни не нападали.

(Іде загальна дискусія)

ЛЕСЮК Я.В. Стоп! Стоп! Яка назва буде церкви?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Дивлячись якої. Вона, наприклад, може називатися "Русская старообрядческая церковь беспоповского согласия Рогожского толка в Украине".

ЛЕСЮК Я.В. А ще інші приклади ти можеш навести?

ПОДОЛЯК І.І. Є багато різних.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вона може називатися "Украинская старообрядческая церковь (Русской православной церкви... тра-та-та)".

ЛЕСЮК Я.В. Та ні, Миколо.

(Іде загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте! Закон каже, що має бути відтворена оригінальна назва церкви, яка є відповідно в статуті, якщо вона зареєстрована в країні, державі-агресорі.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але додаватися до цього можуть, обов'язково має бути додано слово "в Україні"...

ПОДОЛЯК І.І. Можливе.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Можливе.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але можуть і інші слова додаватися.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ні.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Там написано все дуже розумно.

ЛЕСЮК Я.В. Отут якраз ти йдеш на компроміси, які не потрібні.

ПОДОЛЯК І.І. Почекайте, ви недослухали Миколу, по-перше.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене запитання до голови підкомітету. Ще раз кажу, що тут сказано: "...шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації з можливим додаванням слів "в Україні". Але ніхто не каже, що й інші слова можуть додаватися.

ІЗ ЗАЛУ. Ні, Миколо, тут написано чітко.

ПОДОЛЯК І.І. Тут не написано "в Україні" або якісь інші слова. То можна додавати "в Україні", а можна не додавати.

ЛЕСЮК Я.В. А далі там є ще щось, продовження?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Там є "та/або позначення свого місця в структурі іноземної релігійної організації.

ЛЕСЮК Я.В. А отут вони щось нахитрили.

ПОДОЛЯК І.І. Наприклад.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Наприклад, "Українська уніонна конференція Церкви адвентистів сьомого дня".

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове! Можна? Цей документ складений досить хитрувато. Якщо перша частина, яку ти зачитував, я її розумію, і вона

має певну логіку, ми можемо погоджуватися чи ні, то те, що вони додали, говорить про двочитання. І мені здається, так бути не може.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Яке двочитання?

ЛЕСЮК Я.В. Ще раз я хочу сказати, давайте будемо конкретно говорити, про що йдеться. В першу чергу ми можемо це говорити про церкву, яка зараз називається Українська православна церква (не Філарета, а інша). Так? От Українська православна церква.

ПОДОЛЯК І.І. Московського патріархату.

ЛЕСЮК Я.В. Вона так не називається, вона називається просто Українська православна церква. Так те, що тут у першому абзаці написано, то її назва може бути тільки одна, там чітко це написано це юридичний термін: Російська православна церква в Україні. Точка.

(Шум у залі)

ЛЕСЮК Я.В. Стоп! Стоп! Це перша частина.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Що "стоп"? Ви невірно кажете.

ЛЕСЮК Я.В. Миколо!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я вам читаю дослівно.

ЛЕСЮК Я.В. Ну давайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я вам читаю дослівно: "Релігійна організація, яка безпосередньо ... за законом визнана такою, ну пропускаємо, ... до якої входить, частина якої є ... шляхом обов'язкового відтворення..." Шляхом не виключного, а лише "обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації".

ЛЕСЮК Я.В. Стоп! Поки що кома.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Що?

ЛЕСЮК Я.В. Поки що кома. От юристи. Це значить, що вона має починатися: "Російська православна церква" тільки.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте. Тут таке не написано. Тут сказано, що вона може називатися як і зараз...

ЛЕСЮК Я.В. Та ні, Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте, ну я такий самий юрист...

ЛЕСЮК Я.В. Який юрист?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене юридична освіта, на відміну від вас.

ЛЕСЮК Я.В. Ти філолог.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я юрист, а не філолог. У мене юридична освіта.

ЛЕСЮК Я.В. Читайте ще раз.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Читаю ще раз.

ЛЕСЮК Я.В. Так от: рівень наших дипломів...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Читаю ще раз.

ЛЕСЮК Я.В. Ще раз читай.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ще раз читаю. Значить, зрозуміло: "...яка шляхом...".

ЛЕСЮК Я.В. Стоп-стоп! Ще раз.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Читаю те, що стосується: "...шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації з можливим додаванням слів "в Україні та/або позначення свого місця в структурі іноземної релігійної організації".

ЛЕСЮК Я.В. Стоп! А тепер під протокол. Значить, це можна зрозуміти, я кажу, юридично це можна розуміти так: можуть бути дві назви: "Російська православна церква" або "Російська православна церква в Україні". Точка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні. Може бути назва: "Найкраща церква в світі, найчесніша, найсвятіша (Російська православна церква)". "В Україні" може взагалі не згадуватись. Питання лише в тому, автори кажуть...

ПОДОЛЯК І.І. Щоб була відтворена повна статутна назва.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Автори кажуть, що можна додавати слова "в Україні", але це не означає, що не можна додавати інших слів. Тут цього не сказано.

ЛЕСЮК Я.В. Тобто яких?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь-яких.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ні-ні. Сказано: "Позначення свого місця в структурі іноземної релігійної організації".

(Іде загальна дискусія)

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове, читайте початок, де сказано: повна назва має відтворитися. Повна назва, ви розумієте? Як повна назва Російської православної церкви? Московського патріархату, якщо я не помиляюся.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, немає такої назви.

ЛЕСЮК Я.В. Російська православна церква. Точка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Крапка.

ЛЕСЮК Я.В. ... Патріарх Московський і вся Русі. Крапка. Так. Оце є повна назва.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так.

ЛЕСЮК Я.В. Ви маєте в назві тієї церкви, яка є в Україні, дати оцю назву в першу чергу. Потім додати "в Україні", а можете навіть і не додавати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Тобто суть про що? Вона може називатися "Українська православна церква (Російська православна церква), як вона...

ЛЕСЮК Я.В. Та ні, Миколо! Ми що говоримо?

ІЗ ЗАЛУ. Ну формально...

ЛЕСЮК Я.В. Ну що ви говорите, люди добрі?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так написано.

ЛЕСЮК Я.В. Та не написано тут так!

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Як ви це розумієте?

ЛЕСЮК Я.В. Я хочу сказати, що так, як тут написано в першій частині, яку ми зараз обговорюємо, от друга частина – було досить хитро перевернуто. В першій частині так званій – радикально написано, чітко і ясно, назва може бути одна: Російська православна церква в Україні. В жодному разі не мається на увазі, що може бути Українська православна церква (Московського патріархату).

Що я хочу сказати? Шановні панове, ви йдете до того, що ми можемо пропонувати, так, назвати Українська православна церква (Московського патріархату). Та її ніхто інакше вже й не називає – формально чи не формально. Тому я за те, давайте не хитрити, якщо ми йдемо на таке, я не говорю зараз про агресію і так далі, якщо ми йдемо на таке, я абсолютно в

цьому впевнений, що церква зараз, так звана "Українська православна церква", без усяких цих, офіційно (*нерозб.*) має називатися "Російська православна церква в Україні".

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви на цьому наполягаєте?

ЛЕСЮК Я.В. Я вважаю, що це є логічно. Хоча я проти того, щоб у такий день сьогодні щось приймали.

(Шум у залі)

ЛЕСЮК Я.В. Зачекайте! Якщо ви кажете, я кажу під протокол, Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми всі під протокол кажемо.

ЛЕСЮК Я.В. Якщо ж ви кажете, що це може називатися "Українська православна церква (Московського патріархату)", то це не відповідає тому, принаймні тій частині. А от друга частина, вона зовсім протилежна. Зачитай, будь ласка. Продовжуй, так.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Я хочу ще раз. Така церква, про яку ми говоримо, чи така релігійна організація, вона не обов'язково має бути церквою, зобов'язана у своїй повній назві, зазначеній у її статуті (положенні) зобов'язана відображати приналежність до релігійної організації (об'єднання) за межами України, до якої вона входить або частиною якої вона є, шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації з можливим додаванням слів "в Україні". Але не обов'язково, щоб вона таке писала.

ЛЕСЮК Я.В. Вікторе, але ти розумієш, прочитай ще раз це все підряд. Ще раз.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Із задоволенням.

ЛЕСЮК Я.В. Читай тепер як юрист і як професор.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Як професор. "Така релігійна організація зобов'язана у своїй повній назві, зазначеній у її статуті, відображати приналежність до релігійної організації за межами України, до якої вона входить, шляхом обов'язкового відтворення у своїй назві повної статутної назви такої релігійної організації".

ЛЕСЮК Я.В. Якої?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. До якої вона входить.

ЛЕСЮК Я.В. Я думаю, дуже юридично, я би сказав, неточно написано, в юриспруденції такі речі не можна. Тоді можна написати так, якщо ви вже хочете так, максимум, на що ви можете: "Українська православна церква...".

ІЗ ЗАЛУ. Ми не пишемо.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Тут не йдеться про Українську православну церкву.

ЛЕСЮК Я.В. Ми говоримо про це конкретно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, ніхто ж не каже, щоб ми цей закон рекомендували прийняти в цілому. Мова йде про те, що якщо ми будемо його приймати, ми його рекомендуємо прийняти в першому читанні.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Там є речі, на які я хотів звернути увагу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, будь ласка.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Головне – воно стосується перехідних положень. Так? Тому що протягом одного місяця з дати набуття чинності цього закону і так далі і так далі, коротше, ставляться нереальні терміни для перереєстрації статуту. Ми зобов'язані на це звернути увагу, коли це буде винесено в зал, і збільшити, звичайно. Потім там ідеться про те, що одним з індикаторів належності релігійної організації до того, що вона є частиною іншої релігійної організації, є те, що її керівник або уповноважений представник входить до статутних органів управління цієї закордонної релігійної організації з правом вирішального голосу. І я не розумію, чому він має бути вирішальним, він може бути, наприклад...

ПОДОЛЯК І.І. Невирішальним.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Наприклад, є Корпус, так, є Синод. Є Братська рада, є...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А як ми взагалі можемо диктувати церкві?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Ми не диктуємо. Ми не диктуємо.

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. Це ознака.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Це ознака входження. Але просто "вирішального" я пропоную прибрати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви хотіли щось сказати?

ІЗ ЗАЛУ. Це ознака належності.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Назвіться, будь ласка.

ПАПАЯНІ І.В. Папаяні Іван Володимирович, керівник відділу моніторингу діяльності та реєстрації статутів релігійних організацій.

Стосовно цього формулювання, що повна назва з доданням. Загалом, якщо брати Українську православну церкву, то воно в них в загальних положеннях їх статуту про управління вже чітко визначено. І законодавець, я так розумію, пропонує це визначення просто перенести в назву вже, бо в загальних положеннях основного статуту релігійної організації це вже є.

ЛЕСЮК Я.В. А як там є?

ПАПАЯНІ І.В. Там чітко вказано: Українська православна церква, з'єднана з помісним православ'ям через Руську православну церкву.

ІЗ ЗАЛУ. Пункт три.

ПАПАЯНІ І.В. Тобто пункт третій загальних положень.

ІЗ ЗАЛУ. Їхнього статуту.

ЛЕСЮК Я.В. Ну це ж не офіційна назва – Руська православна церква. Шановні панове! Можна? Я ще раз хочу сказати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка.

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове! Тут юридично дуже хибно написано. Я бы сказав, очень зыбко. Тому що якщо вже так говорити, то треба казати: Українська православна церква, не в дужках, не Московського патріархату. Тому що Московський патріархат не є повною офіційною назвою Російської православної церкви. Тоді напишіть абракадабру: Українська православна церква Російської православної церкви.

ПОДОЛЯК І.І. Ви розумієте, що не ми пишемо статuti. А релігійні організації пишуть статuti!

ЛЕСЮК Я.В. Я прошу вибачення, шановні колеги! Я ще раз хочу сказати...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ярослав, хвилинку!

ЛЕСЮК Я.В. Написано дуже нечітко все це.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Я почекаю, Ярослав Васильович закінчить.

Я би хотіла думку Вадима Владиславовича висловити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Ну ми всі почули, про що йдеться. І ми всі розуміємо, про що йдеться. Мова йде про Українську православну церкву, так, яка у нас називається Українська православна церква, деякими необізнаними людьми називається Московського патріархату. І цей законопроект абсолютно спрямований на що? На те, щоб

далі продовжити утискати цю церкву. Чому ми не говоримо, ви щойно звільнили інші, всі конфесії в Україні, від того збору в 480 гривень...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Цю теж.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Я хотіла б закінчити. Які вони не мають платити, щоб спростити свою діяльність. Цим законопроектом що пропонується? Щоб Українська православна церква перереєстровувала свої статuti, так, і вписувала там щось. Тобто ви хочете цим законопроектом порушувати Конституцію і свободу слова. Чому мова йде лише про Московський патріархат, так званий Московський патріархат, і Українську православну церкву? Це вибіркоче ставлення до певної конфесії, виходить? Так же ж? Давайте говорити про все відверто.

(Шум у залі)

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Говориться, мова йде про державу-агресора. Так? У нас, наскільки мені відомо, держава-агресор одна, яку визнано Верховною Радою, мова йде про Російську Федерацію, про Росію.

ІЗ ЗАЛУ. Дякувати Богу – одна.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Мова йде про Росію. Тобто у нас є вибіркоче ставлення до однієї конфесії? Якщо ви вже хочете, щоб усі відображали, або давайте просто скажемо, що ми продовжуємо утискати Українську православну церкву, або давайте розширювати. У нас є Українська греко-католицька церква.

ПОДОЛЯК І.І. Так ми ж усі пропонуємо, щоб усі відображали.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Ні, не всі.

ПОДОЛЯК І.І. Ну як не всі?

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Держава-агресор.

ПОДОЛЯК І.І. Тільки ті, що в країні-агресорі. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це проблема країни-агресора, а не церков. Ми будемо лише раді, якщо Росія припинить бути країною-агресором. Тоді цей закон автоматично припиняє свою діяльність.

ЛЕСЮК Я.В. А чому він має припиняти свою діяльність?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тому що якщо Росія перестане бути країною-агресором...

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Вибачте, тоді Верховній Раді доведеться прийняти інший законопроект, там, де Україна буде не визнана. Ви знаєте, яка кількість віруючих Української православної церкви? Тобто у нас є відверта ворожнеча, захоплюють храми, захоплюють постійно. Постійно йдуть...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А чим буде шкодити Українській православній церкві, якщо в її назві буде сказано, що вона є так, як вони самі подали в статуті?

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Миколо Леонідовичу, як мінімум, мова йде про перереєстрацію статутів. Ось шановний пан знає,

яка зараз ситуація з перереєстрацією статутів. Статути не перереєстровуються. Наскільки мені відомо, там є 140 статутів, які мають перереєструвати, а перереєстровано наразі 4 або 5.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто ви вважаєте, що проблема не так у самій назві, як у перереєстрації?

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Проблема і в назві, проблема у вибірковості. Зараз комітет хоче підтримати вибірковість і агресивне ставлення до однієї з конфесій.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, агресивне ставлення до всіх нас – одна країна ставиться. Ми тут нічого не хочемо. Просто вони ж не соромляться того, що вони в єдності з Руською православною церквою. Чи вони соромляться цього?

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. У нас є Українська православна церква. До чого тут єдність? У нас є Українська греко-католицька церква, яка в єдності з Ватиканом. Нехай тоді Українська греко-католицька церква...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Якщо Ватикан стане агресором, це буде їх теж стосуватися, безумовно. Тут абсолютна рівність.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Миколо Леонідовичу! Шановні члени комітету! Ви всі прекрасно розумієте, на що направлений цей законопроект. Ну навіщо поглиблювати оцю ворожнечу і змушувати людей перереєстровувати статути і мати зайві проблеми?

ПОДОЛЯК І.І. А нехай не перереєстровують.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. Ну якщо ви приймете цей законопроект, вони мусять. Якщо змінюється назва, значить, вони мусять перереєструватися. Так же ж?

ІЗ ЗАЛУ. Ну ми можемо написати: без перереєстрації статуту.

ІЗ ЗАЛУ. В принципі, так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Дякую.

Будь ласка.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Дивіться, йдеться про забезпечення всім, не тільки громадянам, а всім, в Україні сущим, свободи совісті. Так? Ця свобода може бути обмежена тільки міркуваннями моралі, і то в загальноєвропейському вимірі безпеки і прав інших громадян. Таким чином, йдеться не про особисті права людини, а йдеться про релігійні організації. Коли Україна стала об'єктом агресії з боку Росії, вона ухвалює закони, ухвалює норми, які убезпечують її від цього впливу, в тому числі і через релігійні організації. От на що спрямований цей закон, вірніше, законопроект.

І я, по-перше, не бачу тут ніякої шкоди для індивідуальних прав віруючих, з одного боку. З іншого боку, я категорично не можу погодитися з тим, що Українська православна церква є переслідуваною. Я неодноразово показував, в тому числі на паперах і "на пальцях" і на цифрах, що Українська православна церква найбільше, ще раз підкреслюю, найбільше користується від тих змін, які здійснила "проклинаемая" нею постмайданна влада. Йдеться про священство в місцях позбавлення волі. Йдеться про право засновувати релігійні навчальні заклади, вірніше, не релігійні, а загальноосвітні навчальні заклади. Це ця Верховна Рада зробила можливим. А всі впродовж 25 років клялися їй в любові і ніколи цього не робили. Йдеться про визнання дипломів

вищих навчальних закладів релігійних, так, духовних академій і так далі. Йдеться про визнання богослов'я, ще раз нагадаю. Йдеться про предмети духовного спрямування в школах. Я вже не кажу про такі, пробачте, "дрібниці", як половина тарифу на газ і так далі, і всілякі податкові пільги.

Я не можу називати Українську православну церкву...

ЛЕСЮК Я.В. Українською православною церквою, бо вона такою не є.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Переслідуваною, переслідуваною. Ну так, вона дійсно...

ЛЕСЮК Я.В. Тільки ж це не Українська православна церква.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Вона може називатися...

ЛЕСЮК Я.В. По факту.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Вона Українська православна церква Московського патріархату. Не Антіохійського, не Болгарського, не Румунського, не Бухарестського, ніякого іншого, навіть не Александрійського, а Московського. Йдеться не про це. Ми говоримо про переслідування. Я ще раз нагадую, що українська влада за ці три роки дала цій церкві 220 гектарів землі. Це рівно стільки, скільки треба, щоб розташувати п'ять ватиканів. Ватикан – це 44 гектари. Ну про яке переслідування ми наразі говоримо?

Тепер. По суті справи, ми тільки що звільнили від цих 480 гривень цього нотаріального збору. Значить, знову ж таки, шкоди не отримають парафії Української православної церкви, коли будуть перереєстровувати свої статuti. Що ж стосується часу, то ми...

ПОДОЛЯК І.І. Продовжимо.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Продовжимо. Тобто ми вважаємо, що треба продовжити цей час.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Яка ваша пропозиція?

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Моя пропозиція рекомендувати ухвалити в першому читанні.

ЛЕСЮК Я.В. Стоп!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Які ще є інші пропозиції?

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове! Я прошу ще одного. Знаєте, це та історія, коли треба сім разів відміряти.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. Давайте.

ЛЕСЮК Я.В. І ще раз відміряти. Чому? Значить, перше я кажу. Сьогодні не той день, коли треба щось у цьому плані приймати. Друге, що я кажу. Я вважаю, що назва, це моя особиста думка, скажімо, що назва не відповідає істині. Тобто це формальна назва. Можливо, воно є. Але я би не сказав, що ця церква не формально, а по суті є Українською православною церквою.

Далі. Російська православна церква, так, не зробила жодних заяв з приводу агресії в Україні Російської Федерації. Правда? Жодної заяви не зробила. Хоча ми визнали, що це держава-агресор. Я виходжу з цього, що по суті я, можливо навіть, Вікторе, погоджуся з тобою. Мене цікавить все-таки, до чого це приведе. По суті, коли ви даєте якусь пропозицію, то вона має по собі визначати, як назва може бути врешті-решт при перереєстрації цього

статуту. Можливо, ти правий, що, може, Українська православна церква, що, мені здається, зараз це ну якось неправильно є. Можливо, може називатися Українська православна церква Московського патріархату. Але Московський патріархат не є повною офіційною назвою Російської православної церкви, яка офіційно називається Російська православна церква. Не Руска, а Російська православна церква. Будемо так говорити.

Тобто я за те, що щось тут потрібно робити. Але я проти таких документів, які написані і нашим, і вашим.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ваша пропозиція?

ЛЕСЮК Я.В. Віддати це серйозним юристам і доробити. У нас має бути чітко і зрозуміло.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, ми не можемо серйозним юристам, це не наша функція. Тут є автори.

ПРЕДСТАВНИК ДЕПУТАТА НОВИНСЬКОГО. А Науково-експертне управління, вже комітет не дослухається, вибачте, будь ласка, до нього?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Давно. Давно.

Або ми можемо надіслати це авторам...

ЛЕСЮК Я.В. Між іншим, а що ГНЕУ написало?

ПОДОЛЯК І.І. Почитайте, там десь є в додатку. Там є в папочці.

ЛЕСЮК Я.В. Що ГНЕУ написало, м'яко кажучи?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ваша пропозиція яка?

ЛЕСЮК Я.В. Моя пропозиція така, що назва, яка зараз... Миколо, послухайте, я ще раз кажу. Шановні панове! Ну давайте так: мінімум дві конфесії – православна і греко-католицька мають сьогодні специфічний день.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте.

ЛЕСЮК Я.В. Чекайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми можемо або відкласти цей законопроект.

ЛЕСЮК Я.В. Відкласти.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Або повернути авторам на доопрацювання.

ЛЕСЮК Я.В. Я думаю, що автори...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дозвольте!

ЛЕСЮК Я.В. Це знаєте мені що нагадує?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дозвольте!

ЛЕСЮК Я.В. Мені нагадує лист до Патріарха.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Одну секундочку!

ЛЕСЮК Я.В. Мені нагадує лист до Патріарха.

(Шум у залі)

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. Римська католицька церква в Україні.

ЛЕСЮК Я.В. Як-як?

ВЛАДИЧЕНКО Л.Д. Римська католицька церква в Україні зареєстрована офіційно. Вони вказують на Рим...

ЛЕСЮК Я.В. Чудово. Тоді ви маєте прописати документ так, щоб написали: Російська православна церква в Україні. Або філіал Російської православної церкви і так далі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Ярославе!

ЛЕСЮК Я.В. Тут написано дуже двозначно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми не обговорюємо зараз. Автори подали законопроект, а не ми. Ми можемо відкласти, дати авторам на доопрацювання, прийняти в першому читанні або прийняти в цілому.

Тобто яка ваша пропозиція?

ЛЕСЮК Я.В. Моя пропозиція така. Відправити авторам на доопрацювання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Крапка.

ЛЕСЮК Я.В. З порадою.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми не в праві давати поради.

ЛЕСЮК Я.В. З порадою вивчити серйозно юридичні аспекти.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Регламент нам не дає. Це ви їм порадите, ніхто не проти. Але просто ми як комітет...

(Іде загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, у нас було дві пропозиції.

ЛЕСЮК Я.В. Чекайте, чекайте!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пропозиція прийняти...

ЛЕСЮК Я.В. Ну дозволь мені. Тема надто серйозна, Миколо. Надто серйозна тема. Дозволь мені до кінця висловитись. Чому я за те, щоб їм дати це все-таки з реальною порадою? Тобто їх ідея хороша, але бавляться вони таким самим, як ми писали листа до Патріарха, ти знаєш, у Константинополі. Так? Мені після того показували другий лист, той самий, але дуже серйозний. Я не хочу. І друге, там треба деякі речі прибрати трішки, деякі треба дипломатичніше і так далі. Але вона має бути чіткіша.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тому й пропонував колега Єленський: лише в першому читанні.

ЛЕСЮК Я.В. Ні! Ні, я за те, щоб його дати на доопрацювання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви на доопрацювання?

ЛЕСЮК Я.В. Я за те, що воно дуже хитромудро написано.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хто за те, щоб підтримати цей законопроект рекомендувати до розгляду в першому читанні? Прошу голосувати. Дякую. Хто утримався? Дякую. Відповідно другу пропозицію ми не голосуємо, оскільки рішення у нас прийнято.

Дякую. В принципі, у нас на сьогодні засідання закінчене.